

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Pârghia înaintării.

Am arătat în această foaie în repetite rânduri, ce lucru însemnat este însoțirea economilor cu scopul de a birui cu toții împreună, lipsa, greutatea cutare, pe care singuratici nu și-o pot urni din cale. Însoțirea, întovăreșirea, este pârghia cea mai neînfrântă cu care ne putem ajuta întru ridicarea noastră repede.

Câteva date scoase la iveală de francezul Saint Quentin, ni-o arată aceasta de nou și limpede.

În târgul cel mare al Parisului, între altele untul de Normandia era până nainte cu 20 ani, aproape singurul și prețiosul unt căutat de toți cumpărătorii, mari și mici.

Cu timpul însă, steaua acestui unt începuse să se întunece, căci pe încetul își făcuse drum și își cucerise loc în aceeași piață, un unt nou, untul de Charentes, dovedit ca unt mai slab și ne-având acel gust plăcut, acea aromă delicată, a untului de Normandia. (Căci în Normandia pășunile sunt mai dulci, mai gingașe, mai grase ca pe aiurea, și de aci și bunătatea superioară a laptelui și a untului dela vacile ce pasc aici.)

A început lumea să se întrebe mirată, că de unde până unde se poate aceasta? Și ce a aflat, e pentru noi instructiv, dătător de învățătură: s'a aflat anume, că economii din ținutul Charentes se folosesc la pregătirea untului de unelte și mașini de cele mai bune, mai deservite, încât untul lor e cu mult mai bine stors de zară decât al Normandezilor, ear' fiind astfel, el ajunge mai prospăt în piață, încât prospătatea lui înlocuiește aroma deosebită a celui alt.

Economii din Charentes anume, călăuziți de oameni luminați și binevoitori lor, s'au încheșat în tovărășii economice, sat de sat, sau cel mult două sate vecine împreună, cât se

poată da 3—400 vaci cu lapte, și formează o lăptărie locală. Cheltuielile de întemeiere le acoper împreună dând de-odată fiecare cât se vine pe el, sau iau luând un împrumut dela banca populară agricolă, pe care îl replătesc pe rind, pe ușor. Cu scumpele unelte, pe cari nici unul, nici doi, nu le puteau cumpăra de sine, lucrează apoi laptele, aleg untul și-l vând bine, și câștigul îl împart la capătul fiecărei luni.

Sunt abia 15 ani de când în Charentes mai nu se fabrica unt. Când au început și au trimis și ei unt la Paris unde era în deplină domnie cel de Normandia, pe cel de Charentes se dădea cu 50 fileri mai puțin de kilo, ca pe cel alt. Azi lucrul nu mai stă așa. Oamenii s'au încredințat că acesta e aproape așa de bun și-l plătesc acuzi ca și pe acela. Azi numai în ținutul Charentes sunt la 100 de lăptării, cari până acum 15 ani nu erau, și peste 50.000 de economi au intrat în ele cu vitele lor și fac bani foarte frumoși, ceea-ce nici-odată, stând răslețți și lucrând fiecare cu uneltele sale mici, n'ar fi putut ajunge nici pe jumătate.

O pildă asemenea ne dă Danemarca. La Londra piața untului este azi cu totul cuprinsă de untul din Danemarca, unt de care până nainte cu abia 17—18 ani, nici nu se povestea. În 1882 s'a făcut în Danemarca întâia lăptărie, care a început a prelucra laptele alor sute de vaci și a trimite unt pe piețele mari unde se simția lipsa lui, cum e în uriașul oraș Londra. După pilda celei dintâi, a urmat înființarea de lăptării una după alta, sute de economi intrând în legătura lor, și la 1889, aceste tovărășii au trimis numai în afară de țară unt de patru milioane, ear' anul trecut, în 1899, deci după zece ani, au trimis în afară de *cinci-zece-și-cinci de milioane!* Și chiar și vestitul unt de Normandia, care cucerise prin vremuri și piața Londrei, a fost alungat de cest danez, care vine tare proas-

păt, fiind bine pregătit de societățile provăzute cu unelte și mașini scumpe, pe cari membrii le-au putut lua întovăreșindu-se mulți laolaltă!

Tot în Danemarca tovărășiile acestea adună și trimit în afară și ouăle, cu cari la noi oamenii se rușinează a face negoț (numai isteții Jidani nu!), și pe când în 1880 au trimis în afară ouă de 1 milion și jumătate franci, în 1889 trimiteau deja de 27 milioane franci, ear' azi și mai mult! Și din aceea, multe milioane rămân ca venit curat în pungile economilor.

Iată într'adevăr, că pârghia înaintării economice, în ori-ce privință, este mai presus ca ori-care alta: întovăreșirea!

O creștere frumoasă.

(Din „Albina“)

Printul Ferdinand și Princesa Maria au hotărât ca micii prinți Carol și Elisabeta să meargă în fiecare Duminecă și la sărbători mari, la Mitropolie, ca să asculte sf. liturgie. Serviciul divin se face în paraclis, la care asistă și I. P. S. Mitropolitul-Primat Iosif. I-am văzut pe prințșorii în biserică și mi-s'a umplut sufletul de bucurie pentru cuminența cu care stau în biserică și ascultau cele sfinte, cum și pentru marea băgare de samă cu care observau toate mișcărilor ce se fac de cătră fețele bisericesti. De altfel I. P. S. Mitropolitul-Primat e pentru prințșorii ca un părinte sufletesc în adevăratul înțeles al cuvântului. Le spune tot ce se cuvine și e potrivit cu frageda lor vîrstă. Le spune tot ce trebuie să lase urme binefăcătoare pentru viața lor de mai târziu.

Iată, iubiți cetitori, pildă de o creștere frumoasă a copiilor. Ar trebui ca toți părinții români să se conducă în creșterea copiilor lor după această frumoasă și înțeleaptă pildă. Mamele, și mai cu samă cele dela orașe, cari nu prea au mult de lucru, să se îngrijească mai cu inimă de creșterea copiilor și să nu-și lase numai pe mâna guvernanelor și-a slugilor. Răspunzătoare vor fi înaintea lui D-zău pentru neîndeplinirea

unei datorii din cele mai sfinte; răspunzătoare vor fi înaintea țării, care are nevoie de fii bine crescuți! Să știe părinții, că copiii rău crescuți vor fi spre cea mai mare durere și povară a bătrânelor lor. Să le pătrundă aceasta în minte și în inimă.

Nu se știe oare că după-cum deprinzi pe copii din cea mai fragedă vîrstă, așa vor simți și vor lucra mai târziu? Nu se știe că relele apucături ale copiilor provin în mare parte dela reaua creștere pe care au primit-o dela părinți? Nu se știe că deprinderea se face a doua natură? Nu se știe, că după-cum calul care nu se deprinde cu zăbala devine nedomolit, tot așa și copilul lăsat în voile inimii sale nu mai cunoaște frâu?..

Temelia trebuie făcută cu cea mai mare băgare de seamă, dacă vrem să avem o clădire sănătoasă și tranică.

Isus Christos e dumnezeescul educator și învățător. «El e lumina lumii și celce-î urmează nu va umbla în întunec, și va avea lumina vieții.» Și afară de aceasta n'a mai zis el însuși: Lăsați copiii să vină la mine... căci a unora ca aceștia este împărăția lui D-zău.»

Să ducem pe copii în biserica lui Christos, căci El e lumină, blîndețe, nevinovăție, sinceritate. Să ducem pe copii la Christos, căci El trebuie să le fie idealul în ceea-ce privește însușirile sufletești. Casa noastră Regală e cunoscută prin religiositate. Regele Carol a cerut tuturor din țara aceasta ca regulă de viață: «Nihil sine Deo, nimic fără Dumnezeu.» Și, potrivit acestei frumoase devise, se caută a se îmbogăți inima micilor prinți cu sentimente religioase și morale. Și cât de fericită în urmări va fi o asemenea creștere!

Am crezut de datorie să comunic cetitorilor nostri această frumoasă și înțeleaptă pildă de creștere a copiilor.

P. G.

AGRICULTURA

Spargerea țelinei în ajunul iernii.

Sunt pășuni și fânețe, în cari nici plugul, nici hârlețul nu au intrat. Cu înmulțirea oamenilor însă și aceste me-reu se restrîng, prefăcîndu-se în arături, parte pentru a sămăna bucate, parte pentru a produce cu timp nutreț mai mult și mai bun pe sama animalelor.

Pentru spargere sunt a se alege țelinile a căror iarbă este de tot rară și în cari buruenile netrebnice și mușchiul s'au sporit peste măsură.

Spargerea aceasta nu trebuie făcută primăvara, ci acum toamna, fie

cât de târziu, chiar în ajunul iernii. Pentru spart sunt potrivite plugurile cu corman lung. Tufele și rădăcinile, ce s'ar fi aflând în astfel de țelini, se scot înainte de arat, întrebuițînd săpoiul, hârlețul, sapa și șecurea.

Peste iarnă gliile se frăgezesc. În primăvară aceste se măruntesc cu o grapă bună de fer. Pentru-ca locul se se îmbunătățească și mai bine, i-se adaugă în timpul iernii gunoiu de vite sau var nestîns.

Pămîntul astfel pregătit se poate cultiva doi ani după olaltă cu cucuruz. De obicei însă ovésul, meiul și hrișca isbutesc mai sigur în cei dintâi doi ani. În alți doi ani trebuie sămănat cucuruz.

Înainte de a fi supuse culturii, țelinile apătoare trebuie săcate și svîntate; ear' acele, cari produc plante lemnoase cu rădăcini lungi, greu de stîrpit, după-ce s'au arat de cu toamnă, trebuie lăsate ogor timp de un an pentru a se usca cu desevîrșire. În această stare gliile — întoarse cu iarba n jos — se pun grămezi înalte de un metru, și li-se dă foc. Arderea trebuie să se întempe pe încetul, închis și nu cu flacăra. Unde ar începe să ardă cu flacăra, aceasta trebuie înădușită, aruncînd pămînt. Cenușa și țerina rămase din ardere se împrăștie și amestecă apoi cu pămîntul.

Țelinile joase, cari produc mai mult burueni, se pot întrebuița adesea mai cu folos ca fânețe și locuri de pășune, decât ca arătură.

ROMUL SIMU

POMĂRIT

Școalele de pomi.

Un lucru cât se poate de supărăcios îl scoate la iveală o statistică mai nouă, despre starea școalelor române gr-or. ardelen, care arată între altele și câte școale de pomi, grădini școlare, se află pe lângă școalele numite, în toată Transilvania. Sunt de toate 792 școale (între cari numai 101 cu edificii închiriate, celelalte proprii), și în înțelesul legii, pe lângă fiecare școală trebuie să se afle și o grădină de pomi, cultivată de învățător cu îngrijire, ca să fie pildă și îndemn și pentru popor să cultive mai cu dinadinsul acest bogat ram economic, bogat isvor de bogăție.

Dar' statistica arată, că în loc de

792 atari grădini, abia se află 510, ear' 282 școale nu au grădini pe lângă ele. Dar' și din cele 510 grădini numai 328 se cultivă, ear' 182 stau pustii. Deci în mai mult de jumătate din comunele acestei arhidieceze, oamenii nu pot vedea nici o pildă bună în ale pomăritului atât de prețios. Dar' și din cele 328 de grădini de pomi în care se lucrează ceva, suntem siguri că earăși în mai mult de jumătate se lucrează numai cu numele, și cel mult în jumătate de vor putea vedea oamenii ceva mai de dai Doamne decum știu și ei, și astfel procentul școalelor și comunelor care își împlinesc datoria asta frumoasă, rămâne mic de tot: abia 20 la sută, ear' 80 pierdute!

E mai tristă această mică statistică, decât s'ar putea socoti așa la întâia vedere.

Pomăritul e o lucrare economică, pe care de ne-ar opri cineva dela ea, ar trebui să facem totul să ni-se ridice opreliștea, dar' noi și când ne silesc, ne silește legea, tot nu ne punem pe lucru, par'c'ar fi să ne jucăm cu foc și cu sărăcie! Deși vedem zi de zi sub ochii nostri, cum vin străini din mari depărtări, — aici pe la Orăștie vin de pe la Arad și de mai departe — și caută unde află un om care are poame, și i-le cumpără din curte și i-le plătește bine, că nu se caută nici grăul, nici vinul, nici vitele mai altfel!

Rău facem că și unde avem grădini școlare, nu lucrăm în ele, ear' ca oameni singuratici sevîrșim curată crimă față de bunăstarea proprie, că ne lăsăm pustii grădinile cele mari!

VIIERIT

Indreptar

pentru manipularea în chip rațional a mustului și a vinului.

Instrucțiuni date de ministerul reg. u. de agricultură.

(Urmare).

De ce trebuie vinul tras de pe drojzii?

Vorbind cu unul altul, adesea am auzit, că drojdiile sunt care dau vinului aroma și puterea; dar' asta e o credință învechită și fără nici un temei, românește zis: nu-i adevărat! Căci cum am mai spus, ce se așează pe fundul buții, sunt mai ales drojdiile-bureți ce se puseseră pe struguri, și alte materii vîrtoase. Și-apoi precum

ori-ce materie vegetală (din lumea plantelor, de care se țin și bureții, mari ori mici), după un timp oare-care încep a putrezi, așa și drojdiile de vin, dela un timp încep a se descompune, a putrezi, împiedică curățirea vinului, și la începutul descompunerii, dau vinului un gust neplăcut, ear' după timp mai îndelungat pot trage după sine întoarcerea vinului.

Pentru aceea de drojdiile de vin, care și-au împlinit munca, adică ferberea, nu mai avem lipsă la dezvoltarea mai departe a vinului, căci ele de aci încolo mai curând strică decât folosesc vinului, — de aceea îndată după ferbere și limpezire, trebuie să tragem negreșit vinul de pe ele.

Valorarea drojdiilor de vin.

În drojdiile tot mai rămâne puținel vin, pe care însă, punând drojdiile într'un sac mai des și îndesând încet pe el, îl putem storce din ele. Vinul stors astfel îl putem pune în vasul cu vinul de pe fund (cel cam tulbure pe care la tragere n'am voit să-l mestecăm cu cel limpede), și trebuie îngrijit mai încolo tocmai ca vinul alb.

Vinul stors din drojdiile, nu-i iertat să-l înmulțim cu apă, căci asta e oprit chiar prin lege ca un lucru rău; aceea însă o îngăduie și legea, ca pe drojdiile vinurilor mai tari și aromatice (de soiuri anume), să putem turna vin mai slab, ca prin asta să le îmbunătățim.

Drojdiile de vin, cărora le-am luat deja folosul, le putem vinde dacă aflăm cumpărător, ear' dacă nu, să le ducem la groapa de gunoierie, să le risipim în măsură deopotrivă (deci nu toate gramadă) și apoi să le folosim cu gunoierul acela cu tot, la gunoieria viiei.

Afumarea.

Sub afumare înțelegem aprinderea turtiței de pucioasă și arderea ei în bute. Pucioasa arde cu o flacăra vieție și mistue toate părțile dătătoare de viață ale aerului. Prin asta se desvoaltă o materie din aer foarte înecăciosă: acidul carbonic.

După o afumare bună, în bute nu se mai poate prăsi nici floarea, nici putrejunea, mai ales pentru lipsa de aer curat, bun, ba și ferberea va fi de mai scurtă durată, ori va chiar înceta pe o vreme oare-care, mai scurtă ori mai lungă.

Mulți însă se folosesc de afumare la îngrijirea vinului și a pivnițelor în măsură prea mare, de și cele mai multe ori spre paguba vinului. Să vedem dar', când *trebuie*, când *e iertat* și când *nu e iertat* a afuma?

Buțile goale trebuie afumate în toată luna odată, ca lăuntru lor să nu înflorească și umezască. Pentru ținerea în bună stare a buților, afumarea nu poate fi întrelăsată.

Multe greșeli fac proprietarii mai mici cu afumarea vaselor mai ales la tragerea vinului. Au obiceiul să tragă vinul la fiecare tragere în butoiu bine afumat, crezând că fac un lucru tare cuminte, — deși afumarea nepotrivită nu-i face vinului nici odată bine, ci mai curând rău, căci:

1. Afumarea întârzie ferberea liniștită (de după ferberea mare);
2. Din acidul carbonic al afumării, se desvoaltă în bute prin străcurarea aerului curat, un fel de vitriol care acrește vinul mai tare;
3. Întârzie desevărșirea vinului și dezvoltarea aromei și fața lui o face mai palidă;
4. Vinul afumat e stricăcios sănătății omului; el trage după sine tulburări la mistuire (în stomach) și dureri de cap.

Vinuri sănătoase, fără greșuri, nu e iertat dară să le afumăm la tragere.

Să întemplă nu arare-ori, că, mai ales vinuri mai slăbuțe, întrelăsând umplerea, să înflorească. La tragerea astorfel de vinuri (înflorite deja), e cu scop să afumăm un pic butea, dar' numai puținel. La o bute de 5 hectolitri, e destul jumătate din o turtiță de cele mai mici de pucioasă.

La toate vinurile la care am băgat de samă începutul unor boale oare-care de vin, pentru împiedicarea dezvoltării mai departe a boalei și pentru vindecarea ei, putem folosi cu modru afumarea.

La afumare totdeauna să folosim turtițe de pucioasă curată de arsenic, dar' nu-i iertat a folosi turtițe aromatice cu coaje de lemn, de cuișoare și felurite buruieni, căci dela acestea capătă vinul miros strain, gust măestrit, și asta o oprește și legea.

(Va urma).

HIGIENA

Riia la sate.

Profesorul H. Pantazi publică în „Albina” toaie pentru popor ce apare în București, următorul articol adresat țăranilor din Țară, articol plin de adevăruri și sfaturi bune, ce se potrivesc și la noi ca și în Țară, pentru ce îl și reproducem:

Una din boalele cari bântue pe o scară întinsă populația la sate, este riia. Pricina de căpetenie a acestei boale este necurătenia.

Toată lumea cunoaște rostul cu desevărșire de seamă, pe care îl are funcțiunea (lucrarea) regulată a pielii; din pricina încetei și relei sale funcțiuni, urmează turburări mari în tot organismul, cari turburări dau naștere mai târziu la boale, destul de grele. E de prisos a spune, că curățenia și îngrijirea sunt singurele mijloace, cari pot face funcțiunea regulată și activă a pielii.

Când zicem aceste vorbe, fără să vrem, ne gândim la scalde.

Știința ne arată în deajuns foloasele ce se trag pe urma scaldelor. Nu e azi om, care să nu fie pătruns de neapărata trebuință a lor.

Spălarea corpului a trebuit să fie o lipsă, care s'a născut odată cu omul. Chiar astăzi sunt triburi (popoare) sălbatice în America, cari au și ele cunoștință de scaldă, pe care o fac cu mijloace cu totul primitive (cum pot).

Cele dintâi popoare, cari au ridicat stabilimente (localuri anume, în case și în liber) publice pentru scaldă, se pare că au fost Perșii și Egiptenii.

Din Asia obiceiul a trecut la Greci. La acest popor din timpurile cele mai vechi, gazda socotea ca o datorie de ospitalitate a da oaspei și o scaldă. Mai pe urmă scaldă e strâns legată de deprinderi, mișcări corporale, făcându-se înaintea, sau în urma acestora. Scaldă și deprinderile gimnastice, iată două lucruri cari au dat Greciei acele generațiuni de o neîntrecută frumusețe și putere, pe cari oamenii timpului nostru le admiră, fără a le putea întrece, sau ajunge măcar.

La Romani, în timpurile vechi, scaldă se făcea trecând Tibrul în not; mai pe urmă vine obiceiul ca singuratici să-și aibă scaldile lor în casă, și apoi se ridică scaldă publice.

Până astăzi încă băile la popoarele orientale sunt în mare cinste și la Ma-

homedani, chiar religia poruncește spălarea corpului!

Chinezii din depărtatul Răsărit au scălzi publice.

Evreii, cari trăesc în mijlocul nostru, au și ei în toate orașele unde sunt în număr mai mare.

Dacă ne uităm la vecinii Ruși, vom vedea că obiceiul scălziilor este răspândit chiar la sate, unde se face în chipul următor: se înferbentă bolovani de peatră, se toarnă apă peste ei și ai baie de aburi; apoi te bagi în apă rece, ear' iarna te frece, dacă vrei, chiar cu zăpadă.

Să vedem cum stau lucrurile și la noi (în România, ca și la noi în Ardeal! Red. „B. E.“). Fără multă vorbă: stăm rău.

Țăranul nostru, am putea zice, în afară de rare abateri, nu cunoaște scaldă; se scaldă în apă, când se boatează, și dacă are parte, ca satul să fie așezat pe marginea unui râu, îl mai vedem jucându-se în apă doi-trei ani ai copilăriei cât nu e bun de nici o treabă.

Ori-cine, poate, a băgat de seamă, că chiar prin satele cari sunt așezate pe lângă ape, oamenii nu prea obișnuiesc să se scalde și întemplantor, de nevoie, în lipsă de pod sau de punte, se bagă în apă, peste care au a trece spre a-și căuta de trebi.

Cu părere de rău, dar' așa stau lucrurile. Nu e de mirare, când vezi apoi sate întregi pline de rîie și de mulțime de

FOIȚĂ

Prorociile despre schimbarea vîzduhului.

Mi-am cumpărat și eu odată un «Calindar așezat pe șapte planete în care se cuprind 150 de ani.» Acest calendar este cel mai iubit de popor, pentru căteva lucruri ce le are: pentru Trepetnicul cel pentru semnele omenești, care spune despre «clătirile» ochilor și-a genelor, a coatelor și-a genunchilor și ce se va întempla omului căruia i-se «clătește» ceva. Apoi e vestit pentru învățătura Păscăliei, pentru Povața de-a cunoaște zodia pentru cei-ce nu știu când s'a născut, pentru arătarea planetelor și soartea ce-l așteaptă pe fiecare om născut în cutare an, și câte altele.

Văzusem pe doi țărani că-l cumpără, și l-am cumpărat și eu. Ei mi-au spus că-l iau pentru arătarea vremii, căci acest prea vestit calendar e meșter mare în prognosticuri (ghiciri de vreme și tâlcuire de semne):

boale, cari împedecă pe oameni să-și câștige hrana de toate zilele, ear' pe copii îndepărtați dela lumina școlii.

S'a spus și se spune: biserica și școala; așa fi de părere să se zică: biserica, școala și scaldă! căci la ce mi-i bună mintea luminată, când corpul este bolnav?

S'au făcut mulțime de localuri bune pentru școală, bine ar fi fost, ca tot în școală să se facă și o scaldă, ear' învățătorul să fie obligat a sili pe școlari să se scalde odată pe săptămână, și vara și iarna! Ear' în zilele când nu fac scălzi elevii, ar putea face sătenii! S'ar fi făcut un obicei bun: tinerii ieșiți de pe băncile școlii încredințați de folosul acestui obicei, l-ar fi ținut și ca oameni mari.

Timpul nu este pierdut. Nevoia se simte așa de mult, încât acela, care ar întemeia-o bine într'un sat, ar merita recunoștința generațiilor viitoare.

Din România.

Cătră sfîrșitul săptămîinii trecute, s'a început la București pertractarea marelui proces al ucigașilor bulgari, omorătorii profesorului Mihăileanu. Procesul e foarte interesant și descoperă lucruri nespuse de urite despre Bulgari.

Toți acușaii recunosc că au fost puși la cale de comitetul revoluționar din Sofia (capitala bulgară), că au fost ademiniți parte prin vorbe frumos sunătoare, parte prin bani, ca să facă treburile tâlhărești ale comitetului, de sub conducerea lui Saraffov. Să dovedește și aceea, că în legătură cu acest

«spune cum va fi vremea,» în fiecare an și în fiecare zi, arătând «schimbarea vîzduhului și-a lucrurilor vîzute» pe 150 de ani înainte.

Firește, pentru un plugar nu poate să fie nici o carte mai de folos, de cât aceea care-l învață când o fi vînt și ploaie, când grindină și înec, când va fi senin ori furtună, brumă și zăpadă, pentru-ca să-și poată potrivii munca sa după starea vîzduhului. De aceea toate calendarele se ocupă mai mult ori mai puțin cu prognosticuri asupra vremii, și dintre mai multe calendare ce i-se recomandă, omul dela țară va alege totdeauna pe cel cu mai multe prognosticuri.

Are Românul însă o vorbă: «minte ca din carte.» Și e lucru știut că ori-ce vorbă înțeleaptă și proverbială se naște dintr'o pățanie. Mi-se pare, că tocmai prognosticurile din calendar au făcut pe Român să scoată vorba pe care-am pomenit-o.

Afară fulgeră și trăsnește și plouă potop, și dacă ești curios să știi ce spune calendarul pe ziua de azi, faci niște ochi cât postul mare, căci el spune negru pe alb: «senin și

comitet de criminali stau și mulți oficeri bulgari, ba că însuși guvernul bulgar îl suferă tăcînd, deci îl spriginește.

Nenorociții acușaii recunosc că aveau de gînd încă în primăvara anului acestuia să facă revoluție în Macedonia, dar' le era frică că va pași la mijloc România și Sîrbia și pentru aceea, ca să producă zăpăceală și încurcături în România, hotărîseră să omoare pe Regele Carol I., ba și pe Regele Sîrbiei, c'apoi până să face rînduială cu urcarea pe tron în aceste țeri, ei au timp să «cucerească» Macedonia. Curați nebuni. Acum îi așteaptă dreapta pedeapsă. Față de proces interesul lumii e mare. Foi mari din Germania, Viena, Budapesta și aiurea, își au trimișii lor în sala desbaterilor, ca să le trimită cât mai repede știrile despre ce se descoperă și ce se hotărăște acolo.

A produs uimire o nouă descoperire: în 18 Nov. n. poliția de stat din București a prins pe doi Bulgari, cari erau trimiși din Sofia la București, din partea comitetului de bandiți ai lui Saraffov. Trimișii aveau îndrumarea, să facă tot ce vor putea doară aruncă în vîzduh cu dinamită sala în care-s adunați judecătorii români, cu acușaii cu tot și cu toți martorii atît de supărăcioși pentru cei din «comitet», fiindcă le descoperă în lumină adevărată și sub ochii lumii toate ticăloșiile. Dar' Bulgarii au fost prinși și aruncați în temniță nainte de a fi avut timp să-și împlinescă «nobilă» chemare! Semn că firul ticăloșiilor bulgare se toarce înainte.

Reuniune de înmormîntare în Sîmbăta-superioară.

Avem plăcerea a afla, că în una din multele locuri de unde ni-s'au cerut și unde am trimis Statute de-ale Reuniunii de înmormîntare spre a înființa

cald.» În zilele când e ger, calendarul spune moină; când e senin, el spune ploaie; când bate piatra, el spune vreme liniștită. Și tot așa. Fără îndoială, une-ori spune adevărat, dar' nu fiindcă a știut, ci fiindcă a ghicit.

De unde să știe bietul om, care a făcut calendarul, ce vreme va fi peste o lună, peste un an, ba peste 150 de ani? Eu n'am făcut calendare nici-odată, că nu mă pricep, dar' dacă aș face unul, aș trînti niște prognosticuri de țiar fi mai mare dragul: în ziua cutare va ploaie, în cealaltă va fi arșiță, în cealaltă așa, cum m'ar tăia capul. Și pun rîmășag, că aș ghici măcar o sută. Ba le-aș ghici pe toate, că, de pildă, când aș zice că în cutare zi va fi ploaie, într'adevăr undeva, cât e o țară de mare, poate că plouă intraceeași zi, și dacă mi-ar zice cel din București: «Cum spui ploaie, când e senin ca laptele?» Eu i-aș răspunde: «Să mă ierți, la Dorohoiu ploauă.» Așa o pășie mai anul trecut un calendar din București care spusese pe ziua de 20 August zăpadă, pe 21 viscol. Se vede că scria dormind cel-ce proceea, dar' de rușine n'a rămas,

atari Reuniuni și acolo, — s'a constituit Reuniunea și sunt cele mai bune prevederi, că va ajunge la bine. Dorim să aflăm asemenea știri și din celelalte locuri. Iată ce ni-se scrie:

Sâmbăta-super., 14 Nov. 1900.

On. Dle Redactor!

În urma înțeleptelor D-voastre sfaturi, am stărut și noi pe lângă poporeniile noastre din Sâmbăta-superioară apuseană spre a înființa și ei o reuniune de înmormântare, și am fost prea norocoși de reușită, înscriindu-se până acum peste 300 de membri, și cei mai mulți dintre ei, arătându-se aplicați a plăti îndată taxa fundamentală de membru, deși statutele nu le avem încă aprobate. Deci primind subscrișul exemplarul de statute, trimis din partea Prea On. D-voastre, și adunându-i în Dumineca trecută în școală spre a ne constitui și spre a li-se ceti planul de statute, îndată a fost școala plină și ținând subscrișul din nou o vorbire, despre însemnătatea acestei reuniuni, făcând totodată și propunerea spre a-și alege și un președinte și un notar ad-hoc, spre a ne putea constitui, membrii au și ales de președinte ad-hoc pe dl Spiridon Mărdan, paroch, ear' de notar pe subscrișul. Dând apoi statutele la desbatere, și făcându-și fiecare observările asupra diferiților paragrafi, în urmă au fost primite cu unanimitate, pe lângă unele mici schimbări, statorind ca taxă fundam. 1 cor., ear' taxa de mort 30 fil.

Trecând-se la actul alegerii, a fost ales cu majoritate de voturi dl Ioan Popu, paroch, ca director, domnul Spiridon Mărdan, paroch, cassar, și subscrișul ca secretar, ear' de membrii în comitet au fost aleși: Nicolae Ispas, colect., Nicolae Bota, primar., Laurente Cocan, comerciant, Samoilă Petroiu, Nicolae Ionascu, asesor, Nicolae Grama, asesor, Dumitru Cocan, primar, Dumitru Dobria, epitr.,

căci într'adevăr la 20 August a nins puternic în Alpi, iar' la 21 o fi fost, poate, vr'un viscol pe la polul Nord pe undeva. Ce lucru mare, să procești!

Calendarul spune, când va fi întunecime de soare, de lună, când se vor întâlni două planete; când va veni cutare stea cu coadă; și spune așa de adevărat, că nu greșește nici cu o clipită. Dar' aci e altă socotelă. Stelele, pământul, luna, soarele, au drumul lor din care nu s'abat, iar' oamenilor învățați li-e ușor să afle prin calcule, când vor fi întunecimele. Tot așa nu trebuie multă înțelepciune ca să poți spune când va fi lună plină ori lună nouă, pentru-că schimbările lunii sunt regulate și le poți socoti înainte tot cu atâta încredere, pe cât de cu încredere știi că, dacă pleci într'o parte un vas de apă, apa are să se verse. Acestea nu sunt prorocii, sunt lucruri știute.

Dar' cu schimbarea vîzduhului e altceva: e totul întemplantare. Toți știm, că primăvara are să se topească zăpada, că au să crească flori, că soarele are să umble pe cer mai pe deasupra capului nostru, și

Ioșif Hasiu, epitr., Nicolae Begu, George Cordia și Ioan B. Dobria, ear' de membrii suplenți pe Dionisiu Comșa și Nicolae M. Antinie, de portărel Dumitru Z. Ciocan.

Deci rugându-Vă să binevoiți a publica în mult prețuitul nostru ziar „Bunul Econom” această alegere și totodată mulțumindu-Vă pentru bunavoință ce a ați arătat față de cauza noastră, prin trimiterea acelor statute, dorim să Vă țină D-zău la mulți ani cu bine spre a putea răspândi încă atari bune așezăminte sărmanului nostru popor românesc.

Al prea On. Redacțiunii

Chirion Adămoș, inv.

Privitor la primirea taxelor, sfătuim pe întemeietori — și aci și aiurea — să nu aștepte până vor veni statutele întărite, ci să primească deja taxele de înscriere. E toamnă, oamenii pot plăti mai ușor. Pe când vin Statutele (după 5—6 luni), să nu mai ai de lucru să aduni taxele, ci să începi deja. Taxele adunate se depun în un libel pe numele „Reuniunii”, la o bancă românească.

ȘTIRI DE TOT FELUL

O boală primejdioasă bătute de câțiva timp, după-cum se scrie, în comuna Érsek-Cianad, lângă Baja, printre animalele de casă ale locuitorilor. Boala e cu atât mai rea, cu cât oamenii încă se molipsesc foarte ușor dela animale. Săptămăna trecută dela o vacă s'au îmbolnăvit toți membrii unei familii, dintre cari patru au murit. Zilele trecute unui țeran i-s'au îmbolnăvit două oi. Stăpânul le-a căutat cu de-amănun-

nu pe jos pe deasupra dealurilor ca iarna. Știm că așa va fi și la anii, și în toți anii de acum fie și 150 de ani înainte — pentru-că așa a fost într'alți ani trecuți fie o mie, fie cinci mii și și mai de mult de când țin oamenii minte. Dar' dacă acum doi ani a nins în ziua de Vinerea-mare, anul trecut n'a nins, anul acesta va ninge nu va ninge? De unde să știe omul? Știe omul, că iarna ninge, dar' de unde să știe că va ninge într'o zi anumită și nu într'alta? Vezi că umbletul stelelor, al luni și soarelui, e pentru toți oamenii de pe pământ același, unul și vecinic; schimbările vîzduhului însă sunt nespuse de felurite pentru felurite locuri de pe pământ, cum e felurită clima și așezarea locului. Peste un sat e furtună mare, peste satul vecin e liniște și arșiță, într'aceiași zi și acelaș ceas. Ar trebui deci să avem ată ea calendare cu prognosticuri, câte orașe și sate sunt în lume, ca să se potrivească prognosticurile cu locurile. Atunci poate ar putea spune adevărul!

L'ar putea? gândiți-vă ce lucru mare e ca să procești ce vreme va fi peste un

tul să vadă, ce le e. În scurt timp după aceasta au început să se umfle mâinile țeranului, ear' până la prânz întreg corpul i-s'a umflat; ziua următoare la 8 ore s'au murit între mari chinuri. Acum s'a îmbolnăvit soția și o fetiță de trei ani a țeranului decedat. Nu s'a putut încă afla că ce boală poate fi aceasta.

Cuvinte de om în toată firea? Foaia „Hunyad”, oficioasa comitatului Hunedoarei, publică în cei doi numeri din urmă un articol mai lung sub titlul „Lucruri triste”, arătând că în acest comitat ungerimea e rău amenințată de „valahisare”, și autorul articolului dă un șir întreg de sfaturi, cum s'ar putea „remaghiarisa” Ungurii ce s'ar fi românizat. Între altele dă și următorul recept:

„Solvăbirul și fisolvăbirul ar putea cere, ca cel puțin aceia pe cari și numele li arată a fi Unguri (adecă numele, deși ei poate nu-s! „B. E.”), să-și spună ungurește pricina ce o au la pretură: ar trebui făcută se simtă, că Maghiarul află la el o mai bucuroasă ascultare a plângerii sale, dacă o predă pe aceea ungurește, decât dacă ar preda-o în limba valahă...”

Cine nu vede în aceste cuvinte, dat solgăbiraelor, sub forme mai ascunse, sfatul, de a fi părțitori față de oameni cari le vin înainte, dacă aceia vor vorbi ungurește, și respingători, cât „s'o simtă”, dacă vor vorbi românește?! Să nădejduim că solgăbiraiele vor fi mai cumiți decât să primească acest îndemn de a fi neuman și nedrepti.

Un cuvânt înțelept. Ziarul bisericesc „Apostolul” din București publică în numărul său mai nou următoarea știre: Vinerea trecută D. Paulescu, doctor în medicină și în științele naturale din Paris, și-a început cursul de fiziologie la facultatea de medicină din București, înaintea unor numeroși ascultători, compuși din studenți și publici. D-sa, după-

an! Că, iată, vedem lucrul, și nu putem spune ce va ieși din el, dar' încă să știm ce va ieși din cele nevăzute! De pildă, e cerul înorat tare: va ploua, nu va ploua? Toți, după semne, zicem că va ploua. Dar' știm cu siguranță? Nu. Iată, se stîrnește, nu știi de unde, un vînt și împrăstie norii; ori norii singuri se risipesc. Acum, dacă nu știm ce va fi din ceea-ce avem înaintea ochilor, când toate probabilitățile sunt date și tot n'avem siguranță, cum putem ști ce va fi mâine, poimîne, peste un an, când totul e o întemplantare oarbă?

Cel-ce se crede în stare să spuie ce vreme va fi peste 24 de ceasuri — nu peste mai mult — ori e șolomonar și are putere dela dracul, ori e șarlantan. Dar' șolomonari n'au fost nici-odată, și nici nu vor fi. Șarlantani sunt însă destui în lume, cari zic: «Dacă lumea vrea să fie înșelată, haid s'o înșelăm. Țeranii vreau prognosticuri, să le dăm deci prognosticuri câte vreau, că ne dau bani buni pe nimicurile noastre.» Noi înșine suntem de vină, că ei ne înșală cu minciuni: când a văzut un negustor că nu-i

ce a arătat într-o strălucită cuvântare deosebită fundamentale între chimie și fiziologie, arătând cum cea dintâi se mulțumește cu cauzele imediate, pe când cea de a doua caută cauzele finale ale fenomenelor, și-a terminat declarând, că vecinic cauza cauzelor (inceputul începuturilor lucrurilor din lume) va rămânea necunoscută și că cu cât cineva se va adânci mai mult în tainele științei, cu atât existența unei forțe imperioase și conștiente, a lui D-zău, răsare mai evidentă în mintea omenească.

Di Paulescu e unul din cei mai străluciți elevi ai universității din Paris, unde a studiat timp de doisprezece ani.

Un vesel banchet a avut loc Mercuri seara în hotelul „Central” din loc. Di Ioan I. Vulcu a luat în întreprindere în tovărășie cu dl I. Comșa din Seliste, marea moară de vapor a d-lui R. Kaess, și renovând-o și măbind-o încă pe cât era, în ziua sfinților Mihail și Gavril începând lucrarea nouă în moară, au făcut sfințirea ei (feștanie) prin preotul Ioan Moța, fiind de față Direcțiunea institutului „Ardeleana”, comitetul de supraveghere, proprietarul contractant și noii întreprinzători cum și numeroșii popor, ear' sara s'a dat banchetul de bună urare a începerii lucrării. Având această luare în întreprinderea morii, legătura sa cu aranjamentul financiar ce l'a făcut „Ardeleana” cu lumina electrică în oraș, introdusă tot prin dl Kaes, la banchet au fost invitați membrii direcțiunii „Ardeleni”, comitetul ei de supraveghere, funcționarii băncii, proprietarul contractant, preotul fungent la feștanie, și inv. dir. C. Baicu.

Prin vorbirile ce s'au ținut la banchet

cumperi calendarul fiindcă n'are pronosticuri a făcut unul cu pronosticuri anume numai ca să se te mulțumească. Și cu cât alergi tu după ele, cu atâta el ți-le minte mai cu foc. Bani să iasă!

Mi-am adus aminte de vorba: De unde nu e foc, nu iese fum. N'o fi deci ceva adevărat, măcar cât un fir de mac, în pronosticurile acestea, căci altfel cum s'ar fi născocit? Sunt ele toate, din creștet până în talpă, minciuni și șarlatanie? Eu nu o zic. Este în ele puțin adevăr, dar' puțin de tot; lumea a făcut și aici din țințar armăsar. Pronosticurile băbești, cu vrăbiile, cu cioarele, cu paiangenul și cu alte animale cari arată într'un fel ori într'altul că se va schimba vremea, au în ele un sâmbure de adevăr. Apoi pronosticurile institutelor meteorologice, cari măsoară mereu, cu barometrul, cât e de rar ori de des aerul, care măsoară puterea și iuțimea vânturilor, toate au și ele într'insele un adevăr. Dar' lucru mare nu e nici de ele, de pronosticurile învățaților, și sunt restrinse: nu se întind mai departe de cât pe 24 de ceasuri înainte — atâta, dar' nu prorocesc ce va fi peste un an și chiar peste 150 — și și atunci ele zic: „se poate să fie așa”, dar' nu „are așa să fie” cum spun calendarele.

(Va urma.)

G. COȘBUC

a fost scoasă la iveală vrednicia personală a dlui I. Vulcu, care iată face și începutul unei industrii românești aici, după-țe comerțului îi face atât de frumoase servicii; apoi s'a scos la iveală meritul directorului Ardelenei în jurul acestui aranjament economic financiar de frumoase nădejdi, a băncii; s'a scos viu la iveală vrednicia personală a dlui I. Comșa din Seliste, unul din cei mai binemeritați răspânditori ai comerțului la noi Români și acum companist la această frumoasă întreprindere industrială, — etc.

Banchetul a ținut în bună dispoziție până la orele 2 noaptea. Vom reveni, dând amănunte.

O mare răsturnare de tren. Joi expresul de Sud s'a răsturnat lângă D.x (Francia) în urma căreia 17 călători au fost uciși ear' 32 răniți grav. Intre cei morți e și Canevaro, ministrul plenipontențiar al Perului la Paris, ear' între cei răniți e și soția lui Canevaro, căreia i-s'au frânt picioarele. Locomotiva sărind de pe linii s'a implantat în pământ la distanță de 209 metri. Causa nenorocirii e prea mare repejune cu care era mânăat trenul, ear' după o altă părere: o prăbușire de teren.

Acuși de necrezut, și totuși așa! Vor fi mulți cari se vor îndoi că se poate și așa ceva, dar' ori se îndoesc ori ba, așa e: Conte Boni de Castellani, care trăiește la Paris a dat în vară anului de față 20 de franci pentru cea dintâi cireșă ce s'a adus în piața Parisului. A dat atâta pe ea, pentru-că se făcuse și copsese foarte de timpuriu, când nici nu se pomenea să mai fie cireșe, și el voia să fie care se poată spune, că a mâncat cel dintâi cireșe estan. Mai târziu, când le mănca toți Țigani, nici nu se mai uită la ele.

Și așa e cu toate poamele, cu toate legumele: cine poate duce mai curând o poamă sau o legumă în piață, pe când nu le are toată lumea, face parale frumoase cu ele, cu o poamă cât mai târziu cu o ferdelă. Și grădinarii știu aceasta, și de aceea care a știut ajută naturii să-i dăruiască poame mai curând ca altora, le ține la preț, și face parale cu ele!

Dar' și pe la noi e așa. În orașe mijlocii, de pildă Sibiu, colea în primăvară când încă nu-i vorbă de-a mânca crastaveți noi de prin grădini, grădinarii cari au reușit a avea câțiva crastaveți din pățulul cald, iau dela cei generali și domni mari, câte 1 fl. de crastavete.

Să duc Rutenii. Din Fiume se scrie, că pe acolo trec earăși numeroși emigranți ruteni. Zilele acestea nu mai puțin decât 300 de Ruteni din Maramureș au trecut prin Fiume spre Genua, de unde vor pleca mai departe spre Brasilia.

Hârtia din nou se va scumpi. Foile unguerești aduc știrea, că din cauza continuu scumpirii a materialului brut, ce se întrebuintează la fabricarea hârtiei, la care se mai adaugă și lipsa apei, fabricanții din Ungaria

și Austria sunt nevoiți a urca din nou prețul hârtiei în mod însemnat. Anume dela 1 Ianuarie 1901 se va urca prețul cu 15—20%; se zice, că pentru unele feluri de hârtie se vor urca prețurile cu 30—40%. Comercianții de hârtie au hotărât unanim, ca din 5 Noembrie să urce prețurile. În anul acesta s'a urcat până acum prețul ei de 3 ori! Acum acuși e îndoit ca anul trecut.

Pomi cu poame, puși pe masă.

E negreșit o vedenie din cele mai frumoase, să vezi pe o masă așezați 2—3 pomișori, încărcăți de poame, coapte, și după prânz să-ți iei câte-o poamă de pe ei, cum ți-ai lua o floare dintr'un buchet pus pe masă. Și vedenia asta frumoasă și plăcerea de-a putea gusta atari poame, o au bogății orașelor mari, mai ales din Paris, Londra, etc. Și pomii puși, nici nu-s mai mari ca niște buchete de flori.

Să știe anume, că prin altoiri măestrite, poți face ca pomul în loc să crească zdravăn ca ceialalți pomi, să rămână pitic. Prin grădini domnești nu-s puținii pomii, de pe cari pentru a-ți lua poame, n'ai să te sui pe scară, că le poți lua de pe vârful lor cu mâna, că-ți pomu numai cât omu.

Prin repetiția altoire măestrită s'a ajuns de să ved pomii numai de 3—4 palme de nalți, dar' bătrâni de 5—6 ani, cu coroană deplin dezvoltată și încărcăți de poame cari de cari mai frumoase. Îndeosebi au grădinarii grije ca cireșii de aceștia pitici să aibă mulți, căci nici un alt pom nu place mai mult vederii pe masă ca atari cireșii încărcăți de roadă. Cireșele lor sunt foarte bine dezvoltate, căci grădinarii nu lasă să se desvolte prea multe, unde ved două lângă o laltă, una o rup, ca cealaltă să se poată desvolta cu atât mai bine, și peste tot să nu fie pe cireș mai mult de 100 cireșe! Prin asta în loc de 2—300 de cireșe mijlocii ori chiar mici, ajung de au 100 cari de cari mai sănătoase, pline și gustoase. În păturile calde unde creșc și se cultivă pomișorii, grădinarii pun zi de zi pomișorii noi, ca să fie în toată vremea unii în floare, alții în pargă, alții copti și alții să le urmeze, și așa acum iarna ei pot vinde atari cireși plini de roadă și până în primăvară și până la celelalte cireșe. Pe Crăciun mai ales să îngrijesc să fie mulți înfloriți, că trec cu prețuri foarte mari, făcând mare bucurie în familiile a vedea cireșii înfloriți pe când afară urlă crivețul și zăpada și toți cireșii grădinilor dorm amurțiți de frig.

Asemenea produc de timpuriu și alte poame: colea în primăvară când pomii nici n'au înflorit, meșterii grădinarii îi dau persecce! O persecce cu 8 franci, 1 măr cu 1 franc și 1 kiló de struguri cu 12 franci!

Și sunt bogății și vestiți grădinarii tranței ca și netranței, și poate nici o altă muncă nu le-ar răsplăti așa bine osteneala ca chiar pomii, cu care ei au ajuns a face, iată, minuni!

Învătătorii în serviciul numărării populațiunii. Ministrul unguerest de culte și instrucțiune, printr'o ordinațiune adresată in-

spectorilor școlari reg. a luat măsuri, ca la numărarea populației ce se va face în Ianuarie: învățătorii să fie aplicați ca comisari de numărare a poporului. Învățătorii fără privire la caracterul școalelor lor, sunt datorii a primi această sarcină, întrucât vor fi numiți la asta. Învățătorii numiți vor fi scutiți de învățământ de la 1—10 Ianuarie.

Goană de urși. Din Avrig se scrie „Tribunei”: Astăzi (18 Nov. n.) s'a ținut goana oficială de urși. Resultatul a fost un urs de 160 klg. și o ursoaică de 60 klg. Dar și nenorociri s'au întâmplat din cauza armelor slabe. Ursoaica, după ce a fost rănită, a sărit la vânător și l'a sgarinat urât; un bătrân vânător venind întru ajutor și neluând pușca foc, ursoaica s'a năpustit asupra acestuia și l'a rănit grozav pe bietul om, care acum trage de moarte; într'un târziu s'a întâlnit ursoaica cu alți vânători în fuga ei, cari au culcat-o la pământ. Ursul încă s'a pus și el pe inamicul seu și a căutat a-l măcelări, însă căpitanul în pensiu Schuler și Zerbes, mașinist, de aici, au sărit întru ajutor și cu 4 pușcături l'au doborât.

Moarte. Dl. *Petru Ștefănescu* din Romoșel a îndurat o nouă lovitură cruntă a sorții. După doi jineri morți în restimpuri scurte, ambii oameni în puterea vieții, i-a murit acum și fiul seu Petru, student în cl. III. reală în Deva, băiat de care se bucurau mult pentru inteligența și modestia lui. Iată anunțul funebral ce au dat:

Cu inima frântă de durere aducem la cunoștința consăngenilor, amicilor și cunoscuților trista și dureroasă știre, că prea iubitul nostru fiu, frate și nepot *Petru Ștefănescu*, stud. în a III-a cl. reală după un morb scurt, fiind împărțit cu Sf. Sacramente, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, Vineri în 16 Noemvrie st. n. la 5 ore a. m., în etate de 15 ani. Rămășițele pământești ale scumpului decedat s'au așezat spre odihnă vecinică, Duminecă în 18 Noemvrie la 1 oră p. m. în cimitelul gr.-or. din loc. Romoșel, la 16 Noemvrie n. 1900. Dormi în pace, suflet nobil și blând, nu te vom uita! Petru și Paraschia Ștefănescu, părinți, Salomia Ștefănescu bună, Ioana, Saveta, Opreana, Ana, Ioan și Aurel Ștefănescu, frați, Iuonuf, Maria, Nicolae, Ana, Simion, Maria, Avram, Maria, Vasile și Măriuța Ștefănescu unchi și mătuși.

Țarul Rusiei este bolnav de mai bine de-o săptămână. Știrile din urmă vestesc o înrădire a boalei. Unii au chiar griji că se va mai însănătoși ori nu. Medicii spun că e o boală de mațe, dar unii șoptesc că ar fi fost otrăvit de nihilisti, însă scăpat la vreme de medici.

Burii perzându-și patria, își caută patrie nouă. Vreau să cumpere loc pe pământ german în coloniile din Africa, și cari nu vreau să se supună noii stăpâniri engleze, aceia se se ducă, cu miile, și se se așeze în noua patrie.

Grâul român. Direcția căilor ferate române a început clasificarea grâului din Țară după metoda americană. Datele sunt foarte favorabile României. Greutatea grâului produs

în 1900 a fost în termin mediu de 81.3 Klg., cu doi Klg. mai mult ca grâul american și unguresc. Deasemenea bunătața făinii întrece cu mult ori-ce altă făină. Special grâul moldovenesc e bogat în amidon și protein. Din toate datele acestea rezultă, după chiar mărturisirea lui „Bud. Hirlep”, că grâul românesc nu e prețuit după cum merită, dovedit fiind, că din acesta se poate pregăti cea mai bună pâine.

Otrăviri nepomenit de multe! În institutul cel mai mare de fete din capitala Rusiei, „Smolna”, au fost înveninate 400 de persoane săptămâna trecută. La un prânz s'a împărțit elevele la masă prăjituri. Deja după amiază cele mai multe eleve s'au îmbolnăvit și sara erau 400 persoane, — eleve, profesori, servitori — cari aveau grozave dureri din lăuntru. S'a chemat în grabă medic; acesta a constatat înveninare. Ajutorul sosit la timp a scăpat pe cei mai mulți, zece însă se luptă cu moartea. În urma cercetărilor poliției s'a aflat, că un bucătar din răsbunare, fiindcă a fost dat afară, a pus arsenic în aluat. Întâmplarea a produs mare fior și vuet în întreg orașul.

Bătrânul Krüger, președintele Transvaalului, a sosit ieri în Franța. I-s'a făcut primire frumoasă. De aci va merge în Hollandia, unde va publica scrisori compromițtoare pentru Chamberlain, ministrul coloniilor engleze.

Nouele tunuri. Maiestatea Sa Monarchul a făcut Vineri o revistă interesantă în hotarul dela Gödöllö. A trecut adecă în privire nouele tunuri. Va să zică nu este numai o simplă poveste ceea-ce s'a scris despre prevederea armatei cu tunuri nouă. Monarchul a rămas foarte mulțumit de modelul de tun, ce i-s'a arătat.

FELURIMI

Călătorie între roatele trenului. Într'o seară din săptămâna trecută, când trenul expres-oriental a sosit în gara dela Charlottenburg, pasagerilor li-au bătut în auz niște gemete ce vineau de sub un vagon-dormitor. Căutând sub vagon, au aflat între roate un om aproape leșinat. Omul făcuse călătoria dela Constantinopol până la Berlin vîrit între coarde și partea de jos a vagonului, — o călătorie de 36 de ore. Călătorul era un focar danez, care scăpându-și corabia, și-a ales acest chip de călătorie, pentru a ajunge la Berlin.

Beuturile Chinezilor. Toată lumea știe, că beutura cea mai plăcută a Chinezilor e ceaiul. Dar' ce mai beau ei? Berea n'o cunosc, nici vestita bere bavareză, care a cucerit lumea întreagă și a străbătut prin toate țările, n'a putut să treacă dincolo de zidul chinez. Atât de mult nu s'au avântat Chinezii, ca să bea bere ca Europeanii, deși între beuturi, berea e mai puțin stricătioasă sănătății. Lor le lipsește însă nu numai berea, dar și vinul. Pe unele

dealuri, în câteva ținuturi ale Chinei, se cultivă viță de vie, dar' Chinezii mănâncă toți strugurii și nu voesc să știe de vin. De obicei Chinezii beau pe lângă ceai, apă de orz, o zamă răcită și lungită cu oțet.

Rachiul însă, afurisitul rachi, e și la ei beutura de toate zilele. Ei își pregătesc un fel de rachi mai moale de orz și altul mai tare de meiu. Pe acestă îl beau fierbințe.

Ca beutura adevărată îmbătătoare au opiul.

Precum se vede, și în beuturi se deosebesc Chinezii de Europeanii, și dacă se asemănă cu noi în ceva, e numai în faptul, că și ei ca și noi — nu prea beau apă.

Proverb. Nici soarele nu poate să lumineze pentru toți de-odată. (Rusesc).

Apa la matoș și omul la meșteșugul lui. Ci-că în vremurile mai de mult, un țigan — dracu știe prin ce noroc — ajunsese împărat. Că Tremura vargă toată suflarea de frică că tăia și spânzura. N'a fost minciună: țiganul, când s'a văzut împărat, întâiu pe tat'seu l'a spânzurat.

Da țiganu, altfel negru-negru, de ntu-neca lumina soarelui, când și-arăta fața! Mă rog: zi-i țigan și-i destul.

Îi pusese D-zeu mâna'n cap, pe semne căi-să făcuse milă de neamu țigănesc, care îi numai de ocară. Așa, într'una din zile, pleacă împăratul la vânătoare. Da uitasem să vă spu că țiganu ăsta fusese în vremea lui rudar: făcea scripci, linguri, copăi, vâcălii de ciur și toate alea:

Umblând el așa prin pădure după vânat, odată își uită că e „împărat” și se oprește la un teiu frumos, și măsurându-l cu ochii, oftează „împăratul”:

— Auleu! Ce mai teiu de vâcălie!..

Da cei din jurul lui: Vedeți, mă, aia n'a fost minciună: Apa la matoș și omul la meșteșugu lui.

Comitetul de redacție:

Președinte: *Dr. Ioan Mihai.*

Membrii: *Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Danil David și Constantin Baicu.*

Proprietar - editor: *IOAN MIHAIU.*

Redactor respons.: *IOAN MOȚA*

DESCHIDERE DE OSPĂTĂRIE!

Subscrisul vestesc onoratul public din Orăștie și din comunele vecine, că zidindu-mi casă nouă în capetul dinspre pod al stradei Căstăului, deschid aci

ospătărie nouă

în care onorații oaspeti vor găsi cele mai bune beuturi și cu prețurile cele mai moderate.

Deschiderea sârbătorească a ospătăriei are loc azi, Sâmbătă în 11/24 Noemvrie c.

Rugând onoratul public pentru binevoitorul sprigin, semnez,

cu toată stima

Dumitru Martin.

Orice inserțiuni și reclame la acest loc, pe coloană mică, se publică pentru numai 1 cr. și rull!

Inserțiuni mici.

Cei ce aveți oare-ce de vândut sau de cumpărat, vestiți publicul prin foaie, și ajungeți mult mai ușor la scop!

Nou croitor.

Subscrisul reintors dela Budapesta și din alte orașe mari, în cari am lucrat în croitorii de întâiul rang, m'am așezat în Orăștie și mi-am deschis croitorie proprie.

Rog onoratul public din Orăștie și jur, a mă onora cu comande, pe care le voi executa spre cea mai deplină mulțumire, după cea mai nouă modă și cu eleganță.

Prețuri moderate.

Locuința: Piața-mică, față de poliție, în casele negustorului Dörner,

Cu toată stima

Ioan Muntean,
croitor în Orăștie.

(129)

Căloat de rufe și curățire de haine

Subscrisa, venită din Viena și așezată stabil în Orăștie, primesc pentru *calcat și îndrit*, rufe de bărbați și dame, dându-le lustru prea frumos după moda vieneză. Rufele nespălate se spală frumos în spălătoarea mea.

Asemenea primesc spre curățire de pete tot felul de vestimente

Ana A. Chircă
locuința în casa nr. 11 și
12, în Piața-mică

B. Stelescu,

pictor, vopsitor, polcitor și glaseur

Aduc la cunoștința onoratului public din Orăștie și jur, că așe-

zându-mă cu locuința în acest oraș, primesc orice lucru de pictor *case*, precum și *vopsitorie de fațade, uși, ferestri*, și orice lucru atingător de această branșă, concurând cu ori-și-cine și ca lucru și ca preț.

Punându-mi toate sîlînțele de a satisface pe deplin pe onorații mei clienți, rog să fiu onorat cu comande

Lucrările executate de mine vor fi solide, elegante și durabile.

B. Stelescu,

pictor - vopsitor

Strada mare a Timariilor, 17 b.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000.

(92)

Depuneri: cor. 1.750.000.

8—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arăndează și exarăndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1900.

Direcțiunea.

SCÂNDURI ȘI LEMNE DE ZIDIRI ȘI ȚIGLĂ DE COPERIT!

Cel mai bogat deposit de scânduri, precum și de lemne de tot felul trebuincioase la zidiri, cum sunt grinzi, tâlpi, căpriori etc. este în Orăștie și Deva, depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea cea mai bună, îmbiiu onorațiilor cumpărători material bun, cu cele mai ieftine prețuri posibile!

Asemenea am în deposit țiglă de coperit din renumita fabrică a lui Ugron. Țiglă groasă cu dungi ce se încheie una într'alta și țiglă simplă. Amândouă felurile foarte trainice și cu prețuri moderate.

Cu toată stima

Ignatz Kotzander

(109) 4-10

În Orăștie: în grădina dlui C. Baicu, peste drum dela moara orașului!

Reuma-Geist

se numește un fel de medicament, care la expoziția higienică ținută la anul 1895 în Cairo și la 1896 în Londra, a fost distins cu medalie de aur și cu medalie de onoare. Acest medicament a fost aprobat de cei mai distinși medici și se întrebuintează în cele mai mari spitale. El are o influență repede asupra ori-cărei părți a corpului, și anume contra reumatismului, nervosității, podagrei, isias și asthma.

Influența lui în unele cazuri este așa de extraordinară, că și la boale mai învechite, dacă se întrebuintează și numai odată, înceată ori-ce durere.

Durerea de dinți și de cap înceată în 5 minute!

Prețul unei sticle, cu îndrumările de lipsă, este 1 coroană, calitate mai tare 2 coroane 40 fileri.

Deposit principal în Budapesta, la farmacia dlui Iosif Török, Király-utca 12, și la dl Dr. A. Egger, Váci-körut 17, precum și în toate celelalte farmacii din capitală și provincie, și la producătorul

WIDDER GYULA

farmacist,

Sátoralja-Ujhely.

Comande din afară se efectuează repede și cu acuratețe.

Deposit în Orăștie la dl Iosif Gaffins, în Sibiu la I. C. Molnar, Heinrich Gottlieb și E. Rumler, în Sas-Sebeș la Ludvig Binder și W. Lederbilger.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

☆ Circulare ☆ & pre-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și cerere
Registre și imprimate
Anunțuri, Compturi și Adrese.
Bilanțuri etc. etc.

Se recomandă a executa următoarele:

Opuri, Broșuri și Placate
Bilete de logodnă și cununic
Carte și epistole

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comande prompt și cu cea mai mare acuratețe!

Comande din afară se efectuează repede!